

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om tillfällig ändring av lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering ändras så, att giltigheten av de bestämmelser om finansieringen av utbildningen av specialister i företagshälsovård som gäller tillfälligt förlängs till och med den 31 december 2013. Syftet med reformen är att trygga kvaliteten på och omfattningen av utbildningen av specialister i företagshälsovård. Därför ska ersättning av statsmedel betalas för de kostnader som utbildningen av läkare som specialiserar sig i företagshälsovård medför för Arbetshälsoinstitutet. Enligt förslaget ska Arbetshälsoinstitutet svara för att betala ut ersättning för utbildningen av

specialister i företagshälsovård till de universitet och sådana av ett universitet godkända privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares företagshälsovårdscentraler som utbildar specialisterna. Dessutom ska Arbetshälsoinstitutet med hjälp av ersättningen finansiera den utbildning av specialister i företagshälsovård som ges vid institutet. Arbetshälsoinstitutet ska ha rätt att granska verksamheten vid dem som fått ersättning för att kontrollera att ersättningen har betalats ut rätt.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010 och den gäller till och med den 31 december 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3
2. Propositionens konsekvenser	6
3. Beredningen av propositionen	7
DETALJMOTIVERING.....	8
1. Lagförslag	8
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	9
3. Ikraftträdande.....	9
LAGFÖRSLAG	10

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) betalas ersättning av statsmedel för kostnader som föranleds av utbildning för läkare och tandläkare till samkommunerna för sjukvårdsdistrikt samt till kommunernas och samkommunernas hälsovårdscentraler. Detsamma gäller de verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården som avses i förordningen om serviceproducenter som är berättigade till ersättning för kostnader för läkar- och tandläkarutbildning samt hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå (1206/1999). År 2008 var den ersättning som ett universitetssjukhus får för medicine licentiatexamen och odontologie licentiatexamen 64 700 euro. Samma ersättning betalas, med vissa undantag, för specialläkar- och specialtandläkarexamen. Om utbildningen ges någon annanstans än vid ett universitetscentral-sjukhus, är ersättningen 1 370 euro per månad och studerande.

Sjukvårdsdistriktens samkommuner samt kommunernas och samkommunernas hälsovårdscentraler ersätts månadsvis för de kostnader som föranleds av utbildningen av läkare som specialiserar sig i företagshälsovård vid hälsovårdscentraler och universitetssjukhus eller andra sjukhus enligt 47, 47 a och 47 b § i lagen om specialiserad sjukvård. De serviceproducenter som av universitet har godkänts för utbildning av specialister i företagshälsovård kan utöver hälsovårdscentralerna vara sådana serviceproducenter som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990), nedan *privata hälsovårdsproducenter*, och sådana serviceproducenter som avses i 7 § 2 punkten i lagen om företagshälsovård (1383/2001), dvs. arbetsgivarnas egna eller gemensamma företagshälsovårdscentraler, nedan *arbetsgivares företagshälsovårdscentraler*. Den enkät som Suomen Lääkäri-liitto – Finlands Läkarförbund ry genomförde 2007 visade att av de läkare som specialiserade sig i företagshälsovård arbetade 44 procent inom den kommunala sektorn och 56 procent annanstans (av sammanlagt 358 enkätsvar). Servicen inom den kommunala sektorn omfattas av den offentliga sektorns ut-

bildningsersättning i enlighet med lagen om specialiserad sjukvård.

Enligt statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis samt om företagshälsovårdens innehåll, och den utbildning som krävs av yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården (1484/2001) ska en heltidsanställd legitimerad läkare inom företagshälsovården vara specialist i företagshälsovård. Som heltidsanställd anses den som per vecka arbetar i genomsnitt 20 timmar eller mera i uppgifter inom företagshälsovården. Social- och hälsovårdsministeriet ska följa anlitandet av yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården samt deras utbildning.

Specialister i företagshälsovård användes bara vid 38 procent av de ca 1 000 hälsovårdsstationerna i Finland år 2001. Av de heltidsanställda företagshälsovårdsläkarna arbetade 72 procent inom den privata sektorn.

Av de heltidsanställda läkarna inom företagshälsovården vid hälsovårdscentralerna var 28 procent specialister i företagshälsovård 2005. Motsvarande siffror vid läkarcentralerna var 34 procent och vid företagens egna företagshälsovårdsstationer 47 procent.

Enligt enkäten Työterveyshuolto Suomessa (Företagshälsovården i Finland) år 2008 var 55 procent av de heltidsanställda läkarna inom företagshälsovården specialister. Specialister i företagshälsovård var av de heltidsanställda företagshälsovårdsläkarna vid hälsovårdscentralerna 52 procent, vid de hälsovårdscentraler som är gemensamma för flera arbetsgivare 55 procent, vid läkarcentralerna 53 procent och av de heltidsanställda läkarna vid arbetsgivarnas egna företagshälsovårdsstationer 72 procent.

År 2007 hade sammanlagt 580 läkare anmält sig till universitet för specialisering i företagshälsovård (studierätt).

År 2005 ändrades lagen om arbetshälsominstitutets verksamhet och finansiering, nedan *ändringslagen*, tillfälligt. Lagen är i kraft från och med den 1 januari 2005 till och med den 31 december 2009. Avsikten med ändringen var att stöda utbildningen av specialister i företagshälsovård. Under de sista åren

innan den tillfälliga ändringslagen stiftades var antalet examina för specialist i företagshälsovård följande: 21 examina år 1999, 17 examina år 2000, 26 examina år 2001, 31 examina år 2002, 34 examina år 2003 och 39 examina år 2004. Efter det att ändringslagen trädde i kraft har antalet examina för specialist i företagshälsovård stigit anmärkningsvärt: antalet examina var 54 år 2005, 46 år 2006, 55 år 2007 och 49 år 2008.

Vid utgången av 2007 fanns det sammanlagt 635 specialister i företagshälsovård i arbetsför ålder. Utgående från deras åldersfördelning uppnår 196 av dem (drygt 30 procent) pensionsåldern inom tio år och under de följande tio åren pensioneras 313 specialister i företagshälsovård. Vid utgången av 2007 fanns det 126 specialister i företagshälsovård under 45 år.

Enligt enkäten Företagshälsovården i Finland år 2007 fanns det nästan 2 400 läkartjänster inom företagshälsovården eller arbetet utfördes som yrkesutövare eller på basis av ett avtal om köptjänster. Av dessa tjänster sköttes drygt 1000 av en specialist i företagshälsovård eller en läkare som specialiserade sig i företagshälsovård. Samtidigt sköttes ca 1400 tjänster av någon annan än en specialist i företagshälsovård som var heltidsanställd eller deltidsanställd.

Det är mycket oroväckande att så många specialister i företagshälsovård och andra läkare inom företagshälsovården går i pension och slutar arbeta. Dessutom ökar behovet av utbildning på grund av att deltidsarbete blir vanligare. För att behovet av experter på arbetsliv ska bli täckt krävs det därför i fortsättningen att drygt 50 examina för specialist i företagshälsovård avläggs årligen åtminstone under de följande tjugo åren.

Arbetshälsoinstitutet utvecklar och meddelar vidareutbildning, fortbildning och specialutbildning på institutets verksamhetsområde enligt 1 § 1 mom. 7 punkten i förordningen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (501/1978). Utifrån denna bestämmelse har Arbetshälsoinstitutet redan länge gett sådan utbildning som är en del av specialiseringsutbildningen i företagshälsovård. Universiteten ansvarar för specialiseringsutbildningen i företagshälsovård. De både styr, koordinerar och producerar den

också. Universiteten godkänner en utbildning som lämpar sig för specialisering även när den produceras av Arbetshälsoinstitutet. Som en del av programmet för de läkare som specialiserar sig i företagshälsovård ingår 6–12 månaders tjänstgöring vid Arbetshälsoinstitutet. Tjänstgöringen kan jämföras med tjänstgöring vid universitetssjukhus inom andra specialområden. I och med att antalet av dem som specialiserar sig ökade till den nuvarande nivån för utbildningsbehovet blev det, innan finansieringsstödet beviljades genom ändringslagen, anmärkningsvärt svårt att komma in till perioden vid arbetshälsoinstitutet och därmed fördröjdes utexamineringen av specialister. Därför är det nödvändigt att öka specialiseringsåtgärderna och hålla dem på den nuvarande högre nivån för att trygga att det önskade antalet specialister i företagshälsovård utexamineras.

Vid sådana företagshälsovårdscentraler där det är möjligt att delta i specialiseringsutbildning finns det en utbildare som universitetet utsett. Utbildaren svarar för att utbildningsförutsättningarna bibehålls på verksamhetsstället och ger akt på att den individuella utbildningsplanen för läkare som deltar i specialiseringsutbildningen följs och deltar i utvärderingen. Universiteten har rekommenderat att utbildaren ska reservera omkring två timmar i veckan för handledning av en läkare som deltar i utbildningen. Dessutom ska de företagshälsovårdsstationer som godkänts av universitet som utbildningsställe och som upprätthålls av en privat hälsovårdsproducent och en arbetsgivare för den läkare som deltar i utbildningen ordna minst 160 timmar utbildning på arbetsplatsen under två års tid, vilket motsvarar cirka två timmar i veckan. Utbildningen är en del av arbetet för den läkare som deltar i specialiseringsutbildningen. Utbildningen på arbetsplatsen ska vara planmässig och gagna sitt syfte i fråga om utbildningen av specialister.

I samband med Arbetshälsoinstitutet grundades det vid inledningen av 2002 ett utbildningscenter. Utbildningscentret har som uppgift att förbättra samordningen av utbildningen i företagshälsovård samt att förenhetliga och utveckla utbildningens innehåll i samarbete med universiteten och andra instanser som ordnar utbildning i företagshälsovård.

Utbildningscentret ordnar också den teoretiska utbildning som hör till utbildningen för specialistläkare.

I syfte att öka utbildningens omfattning och kvalitet har universiteten i samarbete med Arbetshälsoinstitutet och andra utbildningsställen definierat kärninnehållet för utbildningen i företagshälsovård och planerat utbildningshelheter som är mera flexibla från de deltagande läkarnas synvinkel. Det ökade utbildningsbehovet, det låga antalet utbildningstjänster vid Arbetshälsoinstitutet, kraven på utveckling av innehållet i och kvaliteten på företagshälsovårdsutbildningen, undervisningen och handledningen av de läkare som specialiserar sig, koordineringen av utbildningen samt ordnandet av stödtjänster för de läkare som specialiserar sig och för deras handledare förutsätter tilläggsfinansiering och ökade personella resurser vid universiteten och Arbetshälsoinstitutet.

Bakgrunden till ändringslagen är bristen på specialister i företagshälsovård. Med hjälp av den finansiering som grundar sig på ändringslagen har man kunnat påverka antalet utexaminerade specialister i företagshälsovård genom att öka specialiseringstjänsterna vid Arbetshälsoinstitutet och tjänsterna för de läkare som utbildas så att årligen kan 60 läkare delta i den utbildningsperiod vid Arbetshälsoinstitutet som krävs för specialiseringen. Med hjälp av tilläggsresurserna har antalet specialister i företagshälsovård höjts till den önskade nivån, som är minst 50 utexaminerade per år. Lagen har möjliggjort flera åtgärder genom vilka man påverkar kvaliteten på utbildningen av specialister i företagshälsovård.

Universiteten har nu haft bättre möjligheter än förut att utveckla utbildningen i samarbete med arbetshälsoinstitutet och utbildningsställen. Vid universiteten har inrättats fem tidsbundna tjänster som klinisk lärare och verksamheten vid det virtuella universitetet för företagshälsovård har inletts. Utbildningserättning har börjat betalas för utbildningsställen vid de företagshälsovårdsstationer som upprätthålls av den privata sektorn och arbetsgivarna. Hälsovårdscentralerna har redan tidigare kunnat få ersättning för sina utbildningskostnader med stöd av lagen om specialiserad hälsovård. De åtgärder för utveckling

av utbildningskvaliteten som finansierats genom ändringslagen, såsom utbildningen av utbildare och det virtuella universitetets utvecklande verksamhet, har på bred bas höjt kvaliteten på utbildningen av specialister i företagshälsovård vid alla utbildningsställen inom företagshälsovården, även vid hälsovårdscentralerna.

Företagshälsovården har en central betydelse för kartläggningen av de psykiska och fysiska riskerna på arbetsplatserna samt för utvecklingen av arbetarskyddet och arbetshälsan. Företagshälsovården är i nyckelställning när man strävar efter att bevara den arbetsföra befolkningens hälsa och arbetskondition och inverka på att befolkningens yrkeskarriär förlängs. Utbildning och mångsidig erfarenhet är viktiga egenskaper hos de anställda inom företagshälsovården då de ska möta dessa utmaningar. Framför allt är det skäl att framhålla att multiprofessionellt samarbete inom företagshälsovården och grundliga arbetsplatsutredningar har stor betydelse för genomförandet av god företagshälsovård. Företagshälsovården bör känna till förhållandena och ledningssystemen på arbetsplatsen samt vilka samarbetspartner som finns, för att kunna agera för bättre förhållanden och arbetshälsa på arbetsplatsen med bättre arbetarskydd och arbetsklimat, lägre sjukfrånvaro och högre pensionsålder som resultat.

I sitt svar på regeringspropositionen om ändringslagen (RP 156/2004 rd) förutsatte riksdagen att lagens effekter följs upp genom en undersökning. Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott fick den 14 februari 2008 en skriftlig utredning av social- och hälsovårdsministeriet om ändringslagens konsekvenser (MINU 1/2008 rd). I utredningen konstaterades bl.a. att de kommunala hälsovårdsstationerna lider brist på specialister i företagshälsovård och läkare som specialiserar sig på företagshälsovård. År 2005 hade bara 33 procent av hälsovårdsstationerna tillgång till en specialist i företagshälsovård. Det har även blivit svårare att få hälsovårdscentralläkare. Enligt utredningen anses inte den utökade utbildningen av specialister i företagshälsovård direkt ha minskat tillgången till läkare till hälsovårdscentralerna.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet gav

sitt utlåtande med anledning av ministeriets utredning (AjUU 6/2008 rd). Utskottet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet bl.a. vid att förbättra utbildningens kvalitet och tillgången på läkare vid hälsovårdscentralerna. Utskottet framhöll även betydelsen av hälsovårdscentralernas enheter för företagshälsovård för ordnandet av en heltäckande god företagshälsovård. Dessutom ansåg utskottet det vara viktigt att social- och hälsovårdsministeriet fortsätter arbetet för att följa upp hur den stiftade lagen fungerar och vilka resultat den ger.

Universiteten har snålt tilltagna resurser för undervisning i företagshälsovård. Vid universiteten i Helsingfors, Kuopio, Tammerfors, Åbo och Uleåborg finns en deltidsanställd (20–35 procent) professor i företagshälsovård. Med undantag för universiteten i Uleåborg och Åbo är huvudsysslan för de övriga professorerna i företagshälsovård vid Arbetshälsoinstitutet. I fortsättningen är det nödvändigt att öka andelarna i skötseln i syfte att utveckla utbildningen inom sektorn.

Med stöd av ändringslagen har till varje universitet kommit en ny visstidsanställd klinisk lärare i företagshälsovård. Dessutom har man med hjälp av den finansiering som beviljas med stöd av ändringslagen kunnat få två nya tjänster för utbildande specialläkare vid Arbetshälsoinstitutet. Vid Arbetshälsoinstitutet har man kunnat grunda nya tjänster för läkare som specialiserar sig och ska genomföra sin utbildningsperiod vid institutet. År 2008 fanns det 11 extraordinarie tjänster vilket har gjort det möjligt att få plats vid Arbetshälsoinstitutet för utbildning till specialist och att antalet examina har stigit till den nivå som satts som mål, minst 50 examina per år.

I arbetslivet verkar nu som företagshälsovårdsläkare även sådana företagshälsovårdsläkare som länge arbetat inom området, men som inte har examen för specialist i företagshälsovård. Dessa läkare har fortfarande den behörighet som de hade när den nuvarande lagen om företagshälsovård trädde i kraft vid ingången av 2002. De har även rätt att delta i den fortbildning som ordnas.

Om inte den finansiering som beviljas med stöd av ändringslagen fanns skulle det finnas för få permanenta platser för specialisering

vid Arbetshälsoinstitutet och ett avsevärt underskott i fråga om utbildarresurser vid universiteten. Utbildning för specialisering i företagshälsovård ges dessutom av privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares företagshälsovårdscentraler, som annars inte skulle få ersättning för den utbildning de ger och som behöver statlig finansiering för de kostnader som föranleds av utbildningen av specialister i företagshälsovård.

Med stöd av det ovan sagda föreslås att lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering ändras så, att giltigheten av de bestämmelser om finansieringen av utbildningen av specialister i företagshälsovård som nu gäller tillfälligt förlängs till och med den 31 december 2013. Enligt förslaget ska av statsmedel årligen betalas anslag till Arbetshälsoinstitutet och Arbetshälsoinstitutet ska för sin del av anslaget betala ersättning till universitet, privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares företagshälsovårdscentraler i enlighet med en ansökan som görs halvårsvis. Den serviceproducent som ger utbildning ska av den ersättning som Arbetshälsoinstitutet gett betala utbildaren för handledning av den läkare som specialiserar sig i företagshälsovård. Dessutom ska Arbetshälsoinstitutet kunna använda ersättningen till att täcka kostnader för utbildning vid institutet och för annan utbildning som godkänts av universiteten för läkare som specialiserar sig i företagshälsovård. Arbetshälsoinstitutet ska kunna använda ersättningen bl.a. till att öka utbildningsplatserna. Ersättningen ska också kunna användas till lönekostnader för universitetens kliniska lärare och för utveckling av annan utbildning och därmed utsträcka den nödvändiga förbättringen av utbildningskvaliteten att omfatta alla de områden och utbildningsplatser som gäller utbildningen av specialister i företagshälsovård.

2. Propositionens konsekvenser

Ersättningarna för utbildning av specialister i företagshälsovård ska betalas från moment 33.70.51 i statsbudgeten. Propositionen ökar inte de nuvarande kostnaderna. Anslaget ingår i ramarna för statsfinanserna för 2010–2013. Den ökning av examina för specialister i företagshälsovård och den utveckling av ut-

bildningen av specialister i företagshälsovård som propositionen möjliggör ska för sin del stöda målsättningen att upprätthålla arbetstagarnas hälsa och arbetsförmåga och höja pensionsåldern med minst 2–3 år från den nuvarande.

Förslaget ska stöda en fortlöpande utveckling av utbildningen av specialister i företagshälsovård vid universiteten, eftersom universiteten kan få ersättning för lönekostnader för de kliniska lärare som utbildar specialister i företagshälsovård och för andra kostnader som föranleds av utbildningen i företagshälsovård. Enligt förslaget ska alla universitet ha tillgång till en tjänst för en klinisk lärare. Även Arbetshälsoinstitutet ska fortsätta utveckla specialiseringsutbildningen i företagshälsovård tillsammans med universiteten. Utbildningen av specialister i företagshälsovård ska för sin del främja genomförandet av företagshälsovård i enlighet med god företagshälsovårdspraxis. Förslaget inverkar på utvecklingen av servicesystemet för företagshälsovården så att företagshälsovårdens tjänster ska bli tillgängliga på ett jämlikt sätt i de olika regionerna. Förslaget stöder en gynnsam utveckling av kvaliteten och effekterna av företagshälsovårdstjänsterna i och med att de privata serviceproducenterna i fortsättningen också ska få ersättning för de kostnader som föranleds av handledning av läkare som specialiserar sig i företagshälsovård.

3. Beredningen av propositionen

I sitt svar på regeringspropositionen om

ändringslagen (RP 156/2004 rd) förutsatte riksdagen att det utförs en studie om lagens konsekvenser och att resultaten föreläggs arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2007. Avsikten var att studien bl.a. skulle ge svar på hur lagen påverkat utbildningen av specialister i företagshälsovård i kvalitativt hänseende, antalet nyexaminerade specialister i företagshälsovård och tillgången på läkare vid hälsovårdscentraler enligt folkhälsolagen.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Arbetshälsoinstitutet. Ärendet har behandlats i delegationen för företagshälsovård, där det finns företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, Arbetshälsoinstitutet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Finlands Kommunförbund rf, Folkpensionsanstalten, Finlands näringsliv rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK r.y., Finlands Företagsläkarförening rf, Suomen Työterveyshoitajaliitto – Finlands Företagshälsovårdareförbund r.y., Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf och Företagarna i Finland rf.

Utlåtande om propositionen begärdes bl.a. av undervisningsministeriet, universiteten i Helsingfors, Tammerfors, Uleåborgs och Åbo, Finlands Kommunförbund rf, Suomen Lääkäriliitto – Finlands Läkarförbund ry, Joensuu stad, Jyväskylä stad och Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt. I utlåtandena har de föreslagna ändringarna fått understöd.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

3 a §. Det föreslås att en ny 3 a § temporärt fogas till lagen. I paragrafen ska det föreskrivas om det anslag som av statsmedel betalas till Arbetshälsoinstitutet. Enligt 1 mom. ska det betalas anslag av statsmedel inom ramen för statsbudgeten på kalkylmässiga grunder till Arbetshälsoinstitutet för kostnader som föranleds av sådan utbildning av specialister i företagshälsovård som ingår i ett utbildningsprogram som godkänts av ett universitet.

Enligt 2 mom. ska dimensioneringen av anslaget för kostnaderna för utbildningsverksamhet basera sig på antalet examina, som beräknas på medelvärdet av antalet examina under de tre föregående åren. Bestämmelser om hur storleken för ersättningen per examen beräknas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt förslaget föreskrivs det i 3 mom. sammanfattat om de instanser som av anslaget kan få ersättning för kostnader för den utbildning av specialister i företagshälsovård som instanserna ger. Arbetshälsoinstitutet kan av anslaget betala ersättning till universitet, till de serviceproducenter (privata hälsovårdsproducenter) som avses i 2 § i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och till de serviceproducenter (arbetsgivares företagshälsovårdscentraler) som avses i 7 § 2 punkten i lagen om företagshälsovård (1383/2001) för kostnaderna för den utbildning av specialister i företagshälsovård som serviceproducenterna ger. Dessutom kan Arbetshälsoinstitutet använda anslaget för kostnader för den utbildning av specialister i företagshälsovård som institutet själv ger.

I 4 mom. föreslås införande av ett bemyndigande enligt vilket det genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet bestäms om fördelningen av anslaget mellan de instanser som avses i 3 mom. och om grunderna för och förfaranden vid beslut om betalning av ersättning till privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares företagshälsovårdscentraler.

3 b §. Enligt förslaget ska det till lagen

temporärt fogas en ny 3 b § med bestämmelser om hur Arbetshälsoinstitutet kan använda det anslag som institutet fått med stöd av 3 a § och om ansökningsförfarandet och redovisningsförfarandet.

Enligt 1 mom. ska Arbetshälsoinstitutet med stöd av 3 a § betala ersättning av sitt anslag till privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares hälsovårdscentraler som utbildar specialister i företagshälsovård. Enligt förslaget avses med privat hälsovårdsproducent sådana i lagen om specialiserad sjukvård avsedda serviceproducenter och med arbetsgivares företagshälsovårdscentraler sådan företagshälsovårdscentral där arbetsgivaren själv eller tillsammans med andra arbetsgivare ordnar företagshälsovårdstjänster enligt 7 § 2 punkten i lagen om företagshälsovård. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska arbetshälsoinstitutet halvårsvis betala ersättning till den serviceproducent som ger utbildning på basis av ansökan. Den serviceproducent som ger utbildning ska av institutets ersättning betala utbildaren för handledning av den läkare som specialiserar sig i företagshälsovård. Avsikten är att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärda närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet.

I 2 mom. ska finnas bestämmelser om att om en i 1 mom. avsedd privat hälsovårdsproducent är berättigad till ersättning enligt lagen om specialiserad sjukvård för den utbildning av specialister i företagshälsovård som producenten ger, ska inte ersättning betalas till producenten enligt den föreslagna lagen. Syftet med bestämmelsen är att hindra att överlappande ersättningar betalas i en situation där en privat hälsovårdsproducent som utbildar specialister i företagshälsovård är en sådan serviceproducent som avses i 2 § i statsrådets förordning om serviceproducenter som är berättigade till ersättning för kostnader för läkar- och tandläkarutbildning samt hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå (1103/2005). Sådana serviceproducenter är Kottby Rehabiliteringscenter, för vilket Invalidförbundet rf är huvudman, ortopediska sjukhuset Orton, för vilket Invalidstiftel-

sen är huvudman, Reumastiftelsens sjukhus, för vilket Reumasätiö är huvudman, Suomen aivotutkimus- ja kuntoutuskeskus Neuron, för vilket Suomen aivotutkimus- ja kuntoutussätiö är huvudman, FRK Blodtjänst, för vilken Finlands Röda Kors är huvudman, samt Tekonivelsairaala Coxa Ab.

I 3 mom. ska finnas bestämmelser om att universitet, privata hälsovårdsproducenter samt arbetsgivares företagshälsovårdscentraler är skyldiga att årligen lämna Arbetshälsoinstitutet en redovisning för hur de använt den ersättning de fått enligt 3 a § 3 mom. Dessutom föreslås att det i momentet ska föreskrivas om Arbetshälsoinstitutets skyldighet att årligen lämna redovisning till social- och hälsovårdsministeriet för hur institutet använt det anslag det fått enligt 3 a § och de medel som enligt 3 a § anslagits för institutets egen verksamhet. Enligt förslaget har Arbetshälsoinstitutet också skyldighet att lämna social- och hälsovårdsministeriet ett sammandrag om användningen av de ersättningar universiteten, de privata hälsovårdsproducenterna samt arbetsgivarnas företagshälsovårdscentraler fått. Dessutom ska Arbetshälsoinstitutet lämna ministeriet redovisning för utbildningen av specialister i företagshälsovård, dvs. om hur utbildningen av specialister i företagshälsovård har utvecklats under året. I momentet ingår bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning med stöd av vilket det ska föreskrivas om de förfaranden enligt vilka redovisningarna i momentet ska lämnas.

Enligt 4 mom. ska Arbetshälsoinstitutet ha rätt att granska bokföringen för de universitet och privata hälsovårdsproducenter och sådana arbetsgivares företagshälsovårdscentraler som har fått ersättning till den del det är nöd-

vändigt för att kontrollera att ersättningen har betalats ut rätt. När lagen ändras så att den blir bestående bör det finnas effektiva sätt att övervaka de kostnader som uppkommer. Bestämmelsen möjliggör en effektiv kontroll av kostnader som uppkommer. För denna uppgift har Arbetshälsoinstitutet rätt att kostnadsfritt få behövliga uppgifter, redovisningar, handlingar och annat material utan hinder av sekretessbestämmelserna eller andra begränsningar av rätten till information. Rätten att få information gäller till denna del också uppgifter om privata affärs- eller yrkeshemligheter.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om ersättningen för examen och om hur anslaget fördelas samt om grunderna och förfaringssätten för hur ersättning betalas ska utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Dessutom ska det genom förordning utfärdas bestämmelser om ansökningsförfarandet och om att lämna redovisning.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010 och den gäller till och med den 31 december 2013.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter ska få vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om tillfällig ändring av lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 24 februari 1978 om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (159/1978) temporärt nya 3 a och 3 b § som följer:

3 a §

Till Arbetshälsoinstitutet betalas det av statsmedel inom ramen för statsbudgeten ett på kalkylmässiga grunder beräknat anslag för kostnader som föranleds av sådan utbildning av specialister inom företagshälsovården som ingår i ett av ett universitet godkänt utbildningsprogram.

Dimensioneringen av anslaget baserar sig på det genomsnittliga antalet examina under de tre föregående åren multiplicerat med den ersättning per examen vars belopp bestäms genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Av anslaget kan Arbetshälsoinstitutet betala ersättning till universitet, till i 2 § i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) avsedda serviceproducenter (*privata hälsovårdsproducenter*) och till i 7 § 2 punkten i lagen om företagshälsovård (1383/2001) avsedda serviceproducenter (*arbetsgivares företagshälsovårdscentraler*) för kostnaderna för den utbildning av specialister inom företagshälsovården som dessa ger. Dessutom kan Arbetshälsoinstitutet använda anslaget för kostnader för den utbildning av specialister inom företagshälsovården som institutet ger.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet bestäms om

- 1) fördelningen av anslaget,
- 2) grunderna för och förfarandena vid beslut om betalning av ersättning till privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares företagshälsovårdscentraler.

3 b §

Om ett universitet anlitar en privat producent av hälsovårdstjänster eller arbetsgivares företagshälsovårdscentral för utbildning av specialister inom företagshälsovården, kan Arbetshälsoinstitutet på ansökan av den producent eller företagshälsovårdscentral som ger utbildningen halvårsvis betala producenten eller företagshälsovårdscentralen ersättning av det anslag som avses i 3 a §. Bestämmelser om ansökningsförfarandet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

En privat producent av hälsovårdstjänster som har rätt till ersättning enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) för utbildningen av specialister inom företagshälsovården får inte ersättning enligt denna lag.

Ersättningstagarna skall årligen lämna Arbetshälsoinstitutet en redovisning för hur de använt den ersättning de fått enligt 3 a § 3 mom. Arbetshälsoinstitutet skall årligen lämna social- och hälsovårdsministeriet en redovisning för hur det använt det anslag det fått enligt 3 a § 1 mom. och de medel som enligt 3 a § anslagits för institutets egen verksamhet och för utbildningen av specialister inom företagshälsovården samt ett sammandrag av hur universitet, privata hälsovårdsproducenter och arbetsgivares företagshälsovårdscentraler har använt de ersättningar som de fått. Bestämmelser om redovisningsförfarandet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Arbetshälsoinstitutet har rätt att granska er-

sättningstagarnas verksamhet för att kontrollera ersättningarnas riktighet. För detta ändamål har Arbetshälsoinstitutet rätt att avgiftsfritt få tillgång till uppgifter, handlingar och annat behövligt material utan hinder av sekretessbestämmelserna eller andra be-

gränsningar av rätten till information.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2013.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 15 september 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*